

Orpheusspotvogel gemeld!

Chris van Deursen

Op maandag 17 mei 2004 om 10.30 uur liep ik in het Langerak, aan de rand van de grote verstuiwing langs de Bruid van Haarlem in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Daar viel mij een drukke vogelzang op, die mij aan een Bosrietzanger of grasmusachtige deed denken, maar ook aan een spotvogelachtige. De zang bestond uit een mix van geluiden die niet meteen aan een 'gewone' Spotvogel deed denken, want het typische *duderoid*-jodeltje ontbrak.

Omdat Spotvogels in de duinen op voorjaarstrek meestal schaars zijn en maar zelden worden gehoord, was mijn interesse meteen gewekt. De vogel zong druk, maar niet, zoals Grasmus of Braamsluiper dat doen, in een kale tak of ergens op de kruin van een struik. De vogel bleef daarentegen steeds verborgen in de begroeiende kruinen van de struikzoom langs de zandverstuiwing. Aanvankelijk was hij moeilijk te zien en leek tamelijk schuw, maar op ongeveer 20 meter afstand liet hij zich uiteindelijk goed bekijken.

Naar mijn overtuiging betrof het een Orpheusspotvogel, ofschoon de pootkleur van de beschreven standaard leek af te wijken. De vogel viel tijdens het zingen op door de fel oranje mondholte. Verder zag ik dat de tertials en armpennen geen gele zomen hadden en op de bovenkant was de vogel daardoor tamelijk uniform gelig groengrijs. De borst, keel en buik waren zwavelgeel en contrasteerden met de bovenkant. De wenkbrauwstreep hield voor de ogen abrupt op en was op afstand onopvallend. Om het oog was wel een opvallende, licht ivoorkleurige ring aanwezig. Een aantal keren vloog de vogel in de kruinen heen en weer achter insecten aan, iets dat ik een Spotvogel in Nederland nooit heb zien doen. De poten leken loodkleurig en waren naar mijn mening niet bruin of geel. Op het eerste gezicht had de vogel het formaat van een wat dikke Rietzanger of Kleine Karekiet. Dat beeld werd versterkt door de nogal afgeronde vleugels. Het leek ook of hij de priemvormige snavel van de genoemde soorten had.

Waarnemingen van Orpheusspotvogels zijn in Nederland zeldzaam en daarom besloot ik om andere vogelaars te waarschuwen. Omdat ik geen mobiele telefoon bij mij droeg, ben ik naar huis gegaan en heb daar op de VWG-site melding gemaakt van mijn waarneming. Ofschoon er slechts een uur tijdsverschil was tussen de waarneming en de melding, heeft jammer genoeg niemand de vogel kunnen terugvinden en derhalve zijn er geen foto's of geluidsopnames van de vogel gemaakt.

Orpheusspotvogels broeden in Zuidwest-Europa en Noord-Afrika en overwinteren in tropisch West-Afrika. In Nederland zijn tot en met 2002 35 exemplaren vastgesteld (van der Vliet et al, 2003). Het merendeel daarvan werd waargenomen in de maanden mei en juni en betrof zingende exemplaren die soms voor langere tijd een territorium bezetten. In 1990 werd het eerste broedgeval voor Nederland vastgesteld in Flevoland. De dichtstbijzijnde reguliere broedgebieden liggen in Wallonië en Noord-Frankrijk (van den Berg & Bosman, 2001). Mogelijk is de soort minder zeldzaam in Zuid-Limburg dan het aantal gevallen aangeeft. In Zuid-Kennemerland is de soort desalniettemin zeer zeldzaam met slechts één geval, namelijk van een eerste-winter die op 19 augustus 2001 werd gevangen in de Amsterdamse Waterleidingduinen.

Verwijzingen

- van den Berg, A.B. & Bosman, C.A.W., 2001. Zeldzame vogels van Nederland – Rare birds of the Netherlands. Avifauna van Nederland 1. Tweede druk. Haarlem.
- van der Vliet, R.E., van der Laan, J. & CDNA 2003. Rare birds in the Netherlands in 2002. Dutch Birding 25: 361-384.

Chris van Deursen, W.P. Speelmanlaan 8, 2111 WZ Aerdenhout